

Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nde 'bilirkişi raporu' skandalı

Gerçeklerine sahte dediler

ASLI ULUŞAHİN

Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nden kaybolan eserlerle ilgili soruşturma sürerken, bu kez de bilirkişi raporunda skandal yaşandığı öğrenildi.

2010 yılında eserlerin çalındığı yönündeki iddialar üzerine bir komisyon kurulmuş ve komisyon, müzede ki eserlerle ilgili raporunu 28 Şubat 2011'de tamamlamıştı. Ne var ki bu raporda, paha biçilmez orijinal tablolara "kuşkulu, ağır kuşkulu ve sahte" denildiği ortaya çıktı.

Müze müdürü Ömer Osman Gündoğdu'nun görevden alınmasının ardından Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü tarafından Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi uzmanlarından oluşan yeni bir bilirkişi kurulu oluştu. Yeni kurul "kuşkulu, ağır kuşkulu ve sahte" denilen 55 eseri inceledi ve araştırma sonucunda eserlerin birçoğunun orijinal olduğu belirlendi. Yeni kurulda Prof. Kemal İskender, Doç. Dr. Burcu Pelvanoğlu, Yrd. Doç. Cemile Kaptan ve Araş.Gör. Gülnur Kurap bulunuyordu.

Hakkında "kuşkulu" raporu verilen ve orijinal olduğu saptanan eserlerden bazıları şöyle:

Halil Paşa'nın "Boğaz" tablosu için komisyon, "İmza ağır kuşkulu. Tükenmez kalemle atılmış. Özellikleri Halil Paşa'yla uyumsuzdur. Eserin neden Halil Paşa olarak envantere kaydedildiğine şaşırmıştır" yönünde rapor verdi.

Ancak sonrasında araştırma yapan bilirkişi kurulu, eserdeki imzanın Halil Paşa'ya ait olduğunu saptadı. İmza, tükenmez kalemle değil, ince bir fırça ile fümeye ya da çok açık siyah renkte atılmıştı. Eserin boya özellikleri de Halil Paşa tablolarının karakteristiğine uuyordu. Öte yandan eser müzenin yayımlanan ilk katalogunda da bulunuyordu.

Hakkında "kuşkulu" raporu verilen tabloların bir diğeri Süleyman Seyyit'e ait. İmzasız bu eser hakkında komisyon "Eser imzasız olup envantere sanatçı ismi Süleyman Seyyit olarak kaydedilmiştir. Ancak komisyonca eserin adı geçen sanatçının genel kabul görmüş eserleriyle uyum sağlamadığı saptanmıştır. İmzasız bir eserin sa-

► 2011'deki komisyon raporunda, Halil Paşa, Süleyman Seyyit, Refik Epikman, İbrahim Çallı gibi ustaların orijinal yapıtları hakkında "kuşkulu, ağır kuşkulu ve sahte" ifadeleri kullanıldı. Uzmanlar, bu tür raporların ya büyük bir cehaletten ya da kasıttan kaynaklandığını, çünkü hakkında böylesi rapor verilen yapıtların müzelerin envanter listelerinden çıkarılabildiğini belirtiyor.

Halil Paşa'nın "Boğaz" adlı tablosu.

natçı adına hangi gerekçeyle kaydedildiği sorgulanmalıdır" yönünde görüş bildirdi.

Oysa yeni raporda "hem malzemenin kondisyonu hem boyanın tarzıyla" tablonun tipik bir Süleyman Seyyit eseri olduğu belirtildi. Hatta bu tablo, müzenin envanterine giren ilk eserlerden biriydi.

Epikman'ın el yazısını tanımadılar

Kuşkulu bulunan başka bir tablo Refik Epikman'ındı.

Ekipman'ın Erzincan manzarası konulu tablosu için 2011 yılındaki raporda, "Eser üzerindeki imza sanatçının çeşitli tarihlerindeki diğer yağlıboya eserleriyle karşılaştırıldığında imzanın tamamen benzeşmediği görülmüştür... Bu veriler doğrultusunda eser kuşkuludur" deniliyordu.

Son bilirkişi kurulu ise arkasında

"Epikman'ın el yazısıyla not olan, Resim ve Heykel Müzesi'nin damgası bulunan" tablonun orijinal olduğuna karar verdi. Çünkü imza, eserlerinde iki farklı imza kullanan Epikman'a aitti ve yurt gezilerine gönderilen ressam, Erzincan'da odasının penceresinden görünen manzarayı resmetmiş, bunu da el yazısıyla tablonun arkasına not almıştı.

Çallı'ya da sahte raporu

2011 yılındaki raporda "sahte" denilen eserin bazıları da İbrahim Çallı'ya ait. Çallı'nın "Manolyalar" eseri için raporda "Envartere sanatçı ismi İbrahim Çallı olarak yazılanmış olmakla birlikte eser üzerindeki imzanın kendisine ait olmadığı ve sonradan başkası tarafından atıldığı belirlenmiştir. Komisyonca eserin yer yer üslupsal özellikleri bakımından İbrahim Çallı'ya ait olmadığı kanısına varılmıştır" görüşü bulunuyor.

Ancak, resmin "artık bulunması çok zor bir malzeme olan çuval bezi üzerine yapılmış olması, bezin eskiliği" ile üslubunun bariz bir Çallı tablosu olduğunun ortaya koyması, eserin orijinal olduğunu kanıtladı. Eserdeki imzanın farklı birine ait görünmesinin açıklaması ise şöyleydi:

İbrahim Çallı'nın özel öğrencisi olmuş ve evlerinde birçok Çallı eseri bulunan ressam Emel Korutürk, eserleri müzeye hediye etmeden önce, imza bulunmayan bazılarına, "bir dönemin âdetine uyarak", "kimden geldiğinin anlaşılması için" kendisi imza atmıştı.

'Ya cehaletten ya kasıttan'

Konuyla ilgili görüşüne başvurduğumuz uzmanlar, orijinal ve kıymetli eserlere neden "kuşkulu, ağır kuşkulu ya da sahte" raporu verildiğini anlayamadıklarını belirtiyor. Mevcut durumda, onlara göre, "bir güzel sanatlar öğrencisinin bile gördüğünde orijinal olduğunu anlayabileceği" eserlere böylesi raporlar verilmesi, ya büyük bir cehaletten ya da kasıttan kaynaklanıyor. Çünkü hakkında "kuşkulu, ağır kuşkulu ya da sahte" raporu verilen eserler, müzelerin envanter listelerinden çıkarılabiliyor.